

COMANDORUL VICTOR (NIȚĂ) VOINESCU – DE LA EROU LA AGENT AMERICAN

*THE COMMANDER VICTOR (NIȚĂ) VOINESCU –
FROM A HERO TO AN AMERICAN AGENT*

*LE COMMANDEUR VICTOR (NIȚĂ) VOINESCU –
DE HÉROS À L'AGENT AMÉRICAIN*

Lect.univ.dr. Florian BICHI*^{*}

Una dintre cele mai mari figuri ale Marinei Regale Române interbelice a fost comandorul Victor (Niță) Voinescu. Prim-comandant al submarinului „Delfinul”¹, comandorul Voinescu a reprezentat un reper atât moral, cât și profesional pentru generații întregi de ofițeri de marină. Prin acest articol, îi aducem un prinos de admirare, cu regretul că numele său este, din păcate, omis din monumentală lucrare „Armata Română în al Doilea Război Mondial (1941-1945)”².

Comandorul Voinescu merită recunoștința noastră, cu atât mai mult cu cât, după instalarea regimului comunist, este urmărit non-stop de către serviciile de informații, pentru atitudinea sa „reacționară”, după cum veți observa într-un document al Securității, pe care îl publicăm în premieră. Viața comandorului de legendă Voinescu ar trebui cercetată de către istoricii militari mult mai în detaliu, pentru că Marina Militară Română are cu ce se mândri.

One of the greatest figures of the Romanian Royal Navy was the commander Victor (Niță) Voinescu. First commander of the "delfin" submarine, Commander Voinescu was both a moral and a professional reference for generations of navy officers. By this article, we bring him a tribute, regretting that his name is unfortunately omitted from the monumental work "The Romanian Army in the Second World War 1941-1945".

Commander Voinescu deserves our gratitude even more since, after the installation of the communist regime, the intelligence services are constantly investigating him for his "reactionary" attitude, as you will see in a document of Security that we publish for the first time. The life of the legendary commander Voinescu should be examined by military historians in detail, because the Romanian Navy has what to be proud of.

Le commandeur Victor (Niță) Voinescu a été l'une des plus grandes personnalités de la Marine royale roumaine. Premier commandant du sous-marin „Delfinul” (le Dauphin), le commandeur Voinescu était à la fois une référence morale et professionnelle pour des générations d'officiers de la marine. On lui rend hommage, par le présent article, tout en regrettant que son nom soit malheureusement omis de l'œuvre monumentale "L'armée roumaine pendant la Seconde Guerre mondiale de 1941 à 1945". Le commandeur Voinescu est digne de notre gratitude, d'autant plus qu'après l'installation du régime communiste, il avait été talonné sans arrêt par les services de renseignement pour son attitude "réactionnaire", selon un document de la Securitate, qu'on va faire paraître pour la première fois. La vie du légendaire commandeur Voinescu devrait faire l'objet d'une enquête beaucoup plus détaillée des historiens militaires, car la Marine militaire roumaine en est très fière.

Cuvinte-cheie: Comandorul Voinescu; Marina Română; agent american; Armata Română; Ministerul de Război.

Keywords: Commander Voinescu; Romanian Navy; american agent; Romanian Army; Ministry of War.

Mots-clés: Le Commandeur Voinescu; la Marine roumaine; agent américain; l'Armée roumaine; le Ministère de la Guerre.

*Universitatea Națională de Apărare „Carol I”
Academia Română, Centrul de Istorie
și Civilizație Europeană
e-mail: fbichir@yahoo.com

„Un ofițer bun și de nădejde la mare”

Deși viața sa ar putea umple ușor câteva tomuri, suntem nevoiți, din lipsă de spațiu, să ne mulțumim cu o fișă realizată de către comandor dr. Marian Moșneagu, șeful Serviciului Istoric al Armatei, un reputat istoric naval, care a publicat monumentalul „Dicționarul marinarilor români”³.

Voinescu St. Victor, comandor (n. 2/15 mai 1900, Ploiești – m?)

Părinții: Eufrosina și Ștefan Voinescu

Studii: A absolvit cursurile primare în orașul natal, Liceul Militar de la Mănăstirea Dealu (1918), Școala de Artilerie, Geniu și Marină (1 iulie 1920), Școala de Aplicație a Marinei (1922), specializare pe submarine, în cadrul flotilei italiene de submarine din La Spezia (1927), Școala Superioară de Război (6 noiembrie 1935), Școala Navală de Război din Paris (1937), la absolvire fiind calificat „ofițer excelent” și apreciat de către comandantul Școlii și Centrului de Înalte Studii Navale, viceamiralul Odend’hal, drept un „ofițer calm și ponderat, posedă deja elementele de bază, a aprofundat toate problemele de ordin tactic. Foarte bun ofițer”.

Grade: Sublocotenent (1 iulie 1920), locotenent (1 iunie 1924), căpitan (10 mai 1930), locotenent-comandor (31 martie 1938), căpitan-comandor (24 ianuarie 1942).

Carieră: La 1 august 1920, a fost repartizat la Divizia de Canoniere. După o activitate scurtă în cadrul Diviziei de Dunăre, la 13 octombrie 1921 a început cursurile Școlii de Aplicație a Marinei, demonstrând că „are un raționament just și solid, bazat pe cunoștințe teoretice frumoase”. După absolvirea Școlii de Aplicație, a fost repartizat ofițer cu torpilele pe distrugătorul „Mărăști” și, ulterior, pe „Mărășești”. La 1 iunie 1924, a fost desemnat comandantul vedetei de siguranță nr. 4 „Maior Giurescu”. La 5 martie 1928, a fost numit în Comisia română de supraveghere a lucrărilor navale din Șantierul de la Fiume, răspunzând de construcția navei-bază și a submarinului „Delfinul”, respectiv de montarea tuburilor lanstorpilor. „Promite a deveni un excepțional marinar și comandant. Merită a înainta la alegere. S-a achitat foarte bine de însărcinarea de a controla execuția tuburilor lanstorpilor la submarin. Ofițer foarte bun și necesar instituției”, aprecia președintele comisiei, comandorul Gheorghe Koslinski. În lunile noiembrie-decembrie 1931, a activat ca membru în

Comisia de recepție a submarinului „Delfinul”. La sfârșitul anului 1931, a revenit în țară. Prin Nota St.M.M. nr. 1734/1932, la începutul anului 1932 a fost numit membru în Comisia de regulamente și manuale, care funcționa pe lângă Inspectoratul General al Marinei. În 1934, a fost admis la Școala Superioară de Război, unde a fost apreciat „printre cele mai bune elemente din clasă”. La 25 iulie 1935, a fost numit în comisia de recepție a submarinului. Ambarcat pe nava-bază CONSTANȚA, împreună cu elevii Școlii Navale a participat la toate probele de recepție a submarinului, înapoiindu-se în țară la 5 decembrie 1935. Prin Î.D.R. nr. 2154, din 19 septembrie 1935, începând cu 1 octombrie 1935 a fost numit comandantul primului submarin românesc, „Delfinul”. În ianuarie 1936, s-a deplasat cu nava-bază, împreună cu întreg echipajul, aflat acum sub comanda sa, la Fiume, unde a condus programul de însușire practică a submarinului și a instalațiilor, ajutat de către ofițerii și mașiniștii din comisia de supraveghere a lucrărilor. La 9 mai 1936, în portul Fiume a avut loc solemnitatea ridicării pavilionului românesc la bordul submarinului „Delfinul”. În cuvântul său, contraamiralul Victor Schmidt, reprezentantul marinei Regale Române, i-a spus: „...Îți încredințez acest pavilion destinat să fluture asupra primului submarin al Marinei Române. Îl vei duce cu demnitate și cinste spre gloria țării și neamului românesc și când va suna ceasul sacrificiului suprem, îl vei apăra până la ultima picătură de sânge”. În ziua de 27 iunie, submarinul a sosit la cinci mile sud de farul Tuzla, unde se afla distrugătorul „Regina Maria” și unde a fost întâmpinat de către comandantul Marinei, viceamiralul Ioan Bălănescu.

„Căpitanul Voinescu va fi comandantul primului nostru submarin în care se pune multă nădejde în formarea viitorilor submariniști. În comisia de recepție a conlucrat intens și cu destulă independență la dovedirea calităților submarinului, care avea să-l comande”, anticipa comandantul Diviziei de Mare, contraamiralul Petre Bărbuceanu. „A muncit mult și cu multă pricepere tehnică în Comisia de recepție, căutând să se asigure ca submarinul să corespundă misiunilor sale. Comandant de submarin de mare nădejde”, era încredințat și comandantul Marinei, viceamiralul Ioan Bălănescu. În 1939, a fost brevetat ofițer de stat major și de Marina Militară română. A fost președintele Comisiei de recepție a motoarelor „Diesel” și electrice, cumpărate, în

1939, din Germania, pentru construcția celor două submarine care urmau să fie construite în Șantierul Naval Galați. În a doua jumătate a anului 1939, a fost trimis în Anglia, în calitate de președinte al Comisiei de recepție a celor trei torpiloare tip „Vosper”. Cu această ocazie, începând cu 1 noiembrie, a recepționat torpilele model „Whitehead”, necesare vedetelor. „Pune mult suflet în serviciu, în special se ocupă cu dragoste de Grupul Submarine și Vedete Rapide. Un ofițer bun și de nădejde la mare”, aprecia comandantul Marinei Militare, viceamiralul Petre Bărbuneanu. În prima parte a războiului, a fost șeful Grupului de Submarine și Torpiloare, pentru ca, din 23 iulie 1944, să fie mutat disciplinar la Depozitele Fluviale de la Țândărei, subordonate CFFI. Între anii 1942 și 1943, a fost președintele Comisiei de recepție a vedetelor torpiloare tip „Power” și a condus Comisia de recepție a submarinelor „Marsuinul” și „Rechinul”, construite la Galați. Între 13 septembrie și 20 octombrie 1943, a fost trimis în Turcia pentru a pregăti motonavele „Transilvania” și „Basarabia”, care urmau, la cererile imperative ale germanilor din ASM, să fie aduse în țară pentru a fi transformate în crucișătoare auxiliare și folosite pe Frontul de Răsărit. Întrucât a tergiversat operațiunea, misiunea militară germană l-a acuzat de sabotaj și a dispus anchetarea și pedepsirea sa. Printr-o rezoluție a Ministerului de Război român, a fost trimis în fața Consiliului de Onoare, dar s-a constatat că „măsurile luate contra ofițerului, ca urmare a acestei trimiteri, rămâne constatarea că comportarea ofițerului a fost greșită”.

Distincții/decorații: „Coroana României”, în grad de cavaler (ÎDR nr. 7306/1931), „Crucea Comemorativă 1916-1918”, fără barete (1932), Medalia comemorativă „Regele Carol al II-lea”, clasa a II-a (15 august 1936, Brevetul nr. 68, din 15 august 1936). Prin ÎDR, nr. 1768, din 3 octombrie 1944, a fost decorat cu Ordinul „Mihai Viteazul”, clasa a III-a „pentru curajul, sângele rece și destoinicia cu care a condus distrugătorul «Regele Ferdinand» și «Grupul Vedete Torpiloare». În cursul operațiunilor cu „Grupul de Vedete”, atacă un submarin în regiunea Mangalia, și, în operațiile contra forțelor navale inamice care blocau Odesa, reușește (față de forța inamică mult superioară) să atace cu torpile și să se derobeze, salvând situația navelor sale. În ziua de 1 decembrie 1941, vine în

ajutorul distrugătorului „Regina Maria” pentru respingerea atacurilor de submarine și concură la scufundarea unui submarin.

„În ziua de 16 decembrie 1941 contraatacă submarinele inamice, reușind să scape convoiul și să scufunde un submarin, prin manevre îndrăznețe și prin atac. În decursul a 32 de misiuni, străbătând peste 7.000 mile, între Constanța Sud – Odesa – Bosfor, prin zone minate sub controlul inamicului, înfruntând atacuri de submarine, reușind ca, prin abilitatea manevrelor și impetuoșitatea contraatacurilor, sale să-și salveze nava și vasele de sub protecție și ducând spre glorie nava și echipajul”⁴.

După 23 august 1944, „activitate antisovietică, antidemocratică și antiguvernamentală”

Aproape în mod firesc, am putea spune, după instalarea la putere a regimului comunist, comandorul Victor Voinescu a intrat în vizorul serviciilor de informații românești, controlate de către sovietici. Publicăm, mai jos, un document din Dosarul de Urmărire (Informativ) al comandorului.

„Dos. S.S.I. 0145 Fila 4, 5 și 6.

21 aprilie 1948.

Comandor Voinescu Victor, născut la 15.05.1900, în Ploiești, fiul lui Ștefan și Eufrosina, domiciliați în Craiova.

Căsătorit cu Ecaterina Paula, de origine etnică greacă, nu au copii.

A făcut Șc. Sup. de Război în Franța și Șc. Sup. de Submar. în Italia.

Promoția 1 Iulie 1920, ieșind cu nota «Bine».

Dreptul de ofițer de Stat Major l-a obținut în Franța.

A făcut parte din următoarele unități și a avut funcțiile arătate mai jos:

Comand. Forțelor Fluviale – Șef de Stat Major.

Direcția Transporturi – ofițer de Stat Major al Marinei.

Școala Superioară de Război – Subdirector.

Comandantul Distrugătorului «Regele Ferdinand I».

Comandantul Centrului de Instrucție Submarine și Vedete Torpiloare.

Divizia de Mare – Șef de Stat Major.

Comandantul Grupului Submarine și Vedete Torpiloare.

Comandamentul Forțelor Maritime – Șef de Stat Major.

Din punct de vedere profesional, este calificat ca un bun ofițer de marină, bun comandant de navă și bun organizator.

În ceea ce privește moralul, are anumite scăderi, care eclipsează valoarea profesională. Pentru modul cum a exploatat o grădină de zarzavat a depozitului Maritim, a fost pedepsit cu mutare disciplinară și 30 de zile de arest. Afemeiat, ocupându-se mare grijă, căci îl preocupă mult tot ce se poate spune despre persoana lui. Are dorință după funcții înalte, îl face să folosească orice mijloc posibil, numai de a fi într-o situație bună. Nepăsător, firea omului care nu se omoară prea mult cu firea și pe care nu-l pasionează prea mult treburile serviciului. În campania de est a luat parte la operațiuni navale din Marea Neagră, în calitate de comandant de vas (distrugător), pentru care a fost răsplătit de nemți cu Vulturul German Cls. I și Crucea de Fier Cls. I și a II-a. Sub raportul ideilor politice, Comandorul Voinescu, în trecut, a avut cultul bunelor relații cu toate partidele politice.

După 23 August 1944, a dus o activitate reacționară, bazându-se pe influența ce o are asupra ofițerilor și în special a celor tineri, fiind un bun orator, având darul convingerii.

Face parte din grupul C. Amiral Roman August, C-dor Niculaescu C-tin, C-dor Ing. Dimitriu Traian și Cpt. Comandor Mocanu Gheorghe, care pentru activitate antisovietică, antidemocratică și antiguvernamentală întreg grupul a fost pus în concediu nelimitat, la 25.10.1945, de către Ministrul de Război.

De la data punerii în concediu, c-dorul Voinescu a trecut și mai activ la acțiune, căutând prin diferite avertismente să intimideze ofițerii care au pornit pe linie democratică.

Face parte din Gruparea Sportivă «Iacht Club Regal Român», împreună cu tot grupul de mai sus, căutând a polariza cât mai mulți ofițeri de marină, lumea civilă și ofițeri din alte arme.

La 14.06.1946 se semnalează că mai mulți ofițeri din marină, printre care se află și Voinescu Victor, pentru convingerile lor antidemocratice, fac propagandă în rândurile ofițerilor tineri, afirmând că Marina Regală va primi vase de război de la anglo-americi și acei care se vor opune spiritului actual al conducerii de azi a marinei vor primi în viitor comenzi în nave și alte promisiuni.

La 17.06.1946, Col. Voinescu V. merge în propagandă la Constanța, unde are agenții lui și ia contact cu Cpt. C-dor Ghezzo Eduard, fost implicat în afacerea cu grădina de zarzavat a comandamentului și depozitelor maritime de echipaje și materiale, în a cărui casă a locuit și luat contact cu Comandorul C. Hristu, C-dor Simionescu Gh. și Locot. Marghilotu.

Are dese reuniuni la el acasă, unde invită pe ofițerii de marină și în special pe cei tineri cărora le recomandă rezistența continuă, împărțindu-le funcțiuni în noile ministere și în curând războiul va porni și țara va fi salvată din gheara sovietelor și a guvernului trădător.

06.07.1946 – a vizitat Parchetul Militar al Curții Marțiale, unde se instruieste cazul petrecut la S.S. al Marinei, la 20.05.1946, și a cerut procurorului instructor cu un aer de comandă să-l lase să vadă pe implicați, sub cuvintele «băieții mei».

De asemenea, ia parte activ la întrunirile de la Academia de Științe (amfiteatrul Negreanu), Secția Genul Militar, unde, în ziua 27.11.1946, a ținut o conferință prin care caută să arate pagubele enorme suferite de Anglia, din cauza submarinelor germane. La această conferință, a participat și arhiducesa Ileana.

1 Febr. 1947, C-dor Voinescu din cadrul C.D. a dat o masă în apartamentul ce-l ocupa la Șc. de Război, la care au participat ofițeri de marină trecuți în C.D. și cunoscuți ca reacționari notorii.

A doua zi, C-dor Voinescu, discutând cu ofițerii din Școala de Război, a adus injurii și amenințări conducerii actuale din Comandamentul Armatei, spunând: „Le sunt numărate zilele”.

23.03.1947, în prezent se ocupă cu punerea bazelor și organizarea sediului Soc. de transport maritim «AMEROM» în recrutarea marinarilor cari vor deservi vasele acestei societăți, Comandorul Voinescu are grijă să aleagă numai pe cei care militează în partidele politice din opoziție.

În acest scop a organizat la C-ța un sindicat neautorizat al marinarilor din C.D., unde întreține un focar reacționar puternic.

Are legături cu mari industriași și capitaliști pe ale căror interese le susține și le propagă / Ex. Furnurache, Fabrica Tudor și Caranfil (Soc. Anonimă).

26.03.1947, se semnalează că C-dor Voinescu Victor activează din partea ofițerilor de marină împreună cu mai mulți ofițeri pe lângă Crucea Roșie

Americană, în acțiunea de ajutorare a Moldovei și diferite afaceri.

Aci, punându-se bazele de felul cum să fie ajutată populația înfometată.

De remarcat că atât conducerea, cât și membrii acestui comitet sunt militari din C.D., cunoscuți ca reacționari notorii, unii chiar militanți în P.N.Ț”⁵.

Bănuit de „spionaj în favoarea SUA” – conform unei marote intrate în mentalitatea bolnăvicioasă a Securității –, comandorul Victor Voinescu va fi urmărit asiduu până în anul 1958.

Toate alegațiile s-au dovedit a fi false. Comandorul Victor Voinescu a fost doar un ofițer de marină care și-a iubit profesia și țara.

NOTE:

1 Florian Bichir, *Corsarii uitați ai adâncurilor. Delfinul, Rechinul, Marsuinul*, Editura Militară, București, 2014.

2 Alesandru Duțu, Florica Dobre, Leonida Loghin, *Armata Română în al Doilea Război Mondial 1941-1945*, Editura Enciclopedică, București, 1999.

3 Marian Moșneagu, *Dicționarul marinarilor români*, Editura Militară, București, 2008, pp. 503-505.

4 *Ibidem*.

5 Arhiva CNSAS (ACNSAS) – Fond Informativ, *Dosar I 549747*, două volume.

BIBLIOGRAFIE

Bichir Florian, *Corsarii uitați ai adâncurilor. Delfinul, Rechinul, Marsuinul*, Editura Militară, București, 2014.

Duțu Alesandru, Dobre Florica, Loghin Leonida, *Armata Română în al Doilea Război Mondial 1941-1945*, Editura Enciclopedică, 1999.

Moșneagu Marian, *Dicționarul marinarilor români*, Editura Militară, București, 2008.

Arhiva CNSAS (ACNSAS) – Fond Informativ, *Dosar I 549747*, două volume.